Determinatie van baggervondsten uit de Vecht

Military Legacy rapport **26**

Samenstelling:
dr. Arjen V.A.J. Bosman
3 Juni 2013

Inleiding

Door drs. W. Waldus van ADC Archeoprojecten (Amersfoort) is aan Military Legacy gevraagd enkele, tijdens het begeleiden van baggerwerk geborgen, vondsten te determineren. Ze zijn afkomstig uit de Vecht. Nadere vindplaats, anders dan ‘uit de buurt van Weesp en Muiden’ is de auteur niet bekend. Drs. K. Abelskamp - Boos heeft het (deels) geconserveerde vondstmateriaal geselecteerd en foto’s aangeleverd van alle militaire objecten, inclusief enkele voorwerpen die in een tentoonstelling zijn opgenomen die de opdrachtgever van het baggerproject organiseert te Weesp. Deze zijn alleen op basis van de foto’s beschreven. Hiervan is een aparte vermelding gemaakt in onderstaande rapportage. Overige foto’s zijn door de auteur gemaakt.

Bij het onderzoek is tevens een quick scan gemaakt van de overige koperen en ijzeren voorwerpen. Enkele objecten zijn daarna toegevoegd aan de selectie en hieronder opgenomen. Andere materiaalgroepen zijn tijdens onderhavige werkzaamheden niet nagekeken op de aanwezigheid van militair erfgoed.

Vondsten van militaria kunnen daadwerkelijk stammen uit de tijd waarin ze zijn gebruikt. Een voorbeeld hiervan kunnen de direct na de oorlog gedumpte Duitse helmen zijn. Echter het is niet uit te sluiten dat andere zaken op een later moment, bijvoorbeeld na een crimineel delict, zijn gedumpt. Wapens kunnen zijn gebruikt bij een vergrijp of kunnen afkomstig zijn van een inbraak. Wellicht is dit bij de twee Indonesische wapens het geval. Ze kunnen dan zijn gedumpt door een dief of dader. Militaire objecten kunnen ook afkomstig zijn uit een dump na een secundair gebruik. Een voorbeeld hiervan kan de Amerikaanse vork zijn. Aan de objecten zelf is dat zelden af te lezen. Hier volstaat dan een algemene beschrijving van het uiterlijk en ontwikkeling van het object. De aanduidingen van de dateringen zijn de veronderstelde jaartallen van aanmaak en einde van het gebruik.

Catalogus militaire objecten

Helmen

Helm, vondstnummer WEEP 11.193

Duitse M35 helm

Beschrijving

Slecht bewaarde helmbol van een Duitse M35 helm. De vorm van de helm is iets uit verband gerukt. Op het oppervlak zijn resten van groene verf aanwezig. Het is niet duidelijk of dit een primaire kleur is, of dat de helm in een later stadium is overgeschilderd of gecamoufleerd. Dit is een veel voorkomend fenomeen. Er zijn geen sporen van transferplaatjes gevonden.
Het binnenwerk ontbreekt. Hiervan resteren alleen de drie koperen splitpennen die oorspronkelijk de aluminium binnenring op zijn plaats hielden. Aan die ring zat het leren binnenwerk bevestigd.
Er zijn geen stempelingen aangetroffen.

Datering

1935-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.195

Nederlandse M. 16 helm (foto ADC)

Beschrijving

Deze Nederlandse M. 16 helm is beschreven en gedetermineerd in ML rapport 25 op basis van een foto. Nu is de helm zelf geanalyseerd en kan de eerder getrokken conclusie worden aangevuld. De helmbol is van ca. 1,5 mm dik staal. In het achterscherm is nog een restant aanwezig van een riemsleuf. De beide sleuven in de rand van het linker en rechterscherm ontbreken door corrosie. Alle klinknagels voor het bevestigen van de ring van het binnenwerk zijn nog aanwezig, met uitzondering van die midden in de rechterzijde.

Het betreft hier een Nederlandse helm van het Type M. 16. De vraag of het hier een eerste productie betreft (aanmaak tussen 1916 en 1917) dan wel een latere productie (aanmaak tussen 1922 en 1924) kan waarschijnlijk worden beantwoord met enige voorkeur voor de jongere aanmaak. De dikte van het gebruikte staal is in de vroegste productie wel aanwezig, maar pas in tweede instantie. De jongere aanmaak bestaat uitsluitend uit dit staal. Een tweede punt is dat de vroegste helmen in de binnenkant van het achterscherm gestempeld zijn met de fabrieksnaam Van Heijst uit Den Haag. Dat stempel ontbreekt hier.

Datering

1922-1940

Helm, vondstnummer WEEP 11.207

Nederlandse M. 27 helm

Beschrijving

Nederlandse M. 27 helm (op basis van foto beschreven). Helmbol nog compleet inclusief rood koperen plaat met een heraldische Nederlandse leeuw op een gestreept veld. Dit typisch Art Deco of Amsterdamse School-stijl embleem is ontworpen door Chris van der Hoef (1875-1933). Hij was gespecialiseerd in het ontwerpen van kunstnijverheid en penningen. De helmplaat is op het staal van de helm gesoldeerd, midden tussen de twee voorste klinknagels van het binnenwerk. De lage positie is nabij de rand is typisch voor een deel van de M.27 helmen. Deze helmplaat was aanvankelijk in hetzelfde groen geschilderd als de helmbol. Bij latere modellen werd het van matzwarte verf voorzien. In de helmbol ontbreken de koperen klinknagels voor de bevestiging van het binnenwerk.

Helmplaten zijn in de meidagen van 1940 regelmatig verwijderd omdat het gerucht de ronde deed dat deze levensgevaarlijk zouden zijn. Het zou namelijk een aanvliegende kogel niet doen afketsen, wat de bedoeling van de helm in feite is, maar grip geven en daarmee een grotere kans op doorboring veroorzaken. Uit vooroorlogse schietproeven is echter al gebleken dat dit een fabeltje is. Het gerucht heeft echter wel grote invloed gehad, zo zelfs dat het vandaag de dag nog steeds de ronde doet.

Datering

1927-1940

Helm, vondstnummer WEEP 11.255

Nederlandse M. 27 helm

Beschrijving

Nederlandse M. 27 helm. Op zowel de buiten als de binnenkant, met name in de bovenkant van de helmbol, zijn resten effen matte donkere olijfgroene verf aanwezig. Deze kleur kan op een productie tussen 1932 en 1934 duiden. In de helmbol zelf zijn geen stempelingen gevonden om deze datering verder te onderbouwen.
De helmplaat ontbreekt. Hiervan is wel het ovale soldeerspoor nog duidelijk herkenbaar. De koperen klinknagels voor de bevestiging van het binnenwerk ontbreken grotendeels. Wel zijn echter delen van de leren ring van het binnenwerk, inclusief de nekbeschermer met riempje bewaard gebleven. Stempelingen ontbreken hierop. De bevestigingen van de kinriem zijn beide vrijwel volledig aanwezig.

Deel van de nekbeschermer met riempje

Datering

1932-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.281 (helm 1/3)

Nederlandse M. 34 helm

Beschrijving

Nederlandse M. 34 helm. De helm heeft aan de zijkanten een meer geprononceerde kromming, waarmee duidelijk is dat dit de opvolger is van de hierboven beschreven helmen van het model M.27. Op zowel de buiten als de binnenkant, met name in de bovenkant van de helmbol, zijn resten groene verf aanwezig. De kleur is niet op een productieperiode te herleiden. De helmplaat ontbreekt. Hiervan is wel het ovale soldeerspoor nog duidelijk herkenbaar. De koperen klinknagels voor de bevestiging van het binnenwerk ontbreken grotendeels. Wel zijn echter delen van de leren ring van het binnenwerk bewaard gebleven. Stempelingen ontbreken hierop. Van de bevestiging van de kinriem is één van de twee rechthoekige aluminium bevestigingsringen aanwezig.

Datering

1934-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.281 (helm 2/3)

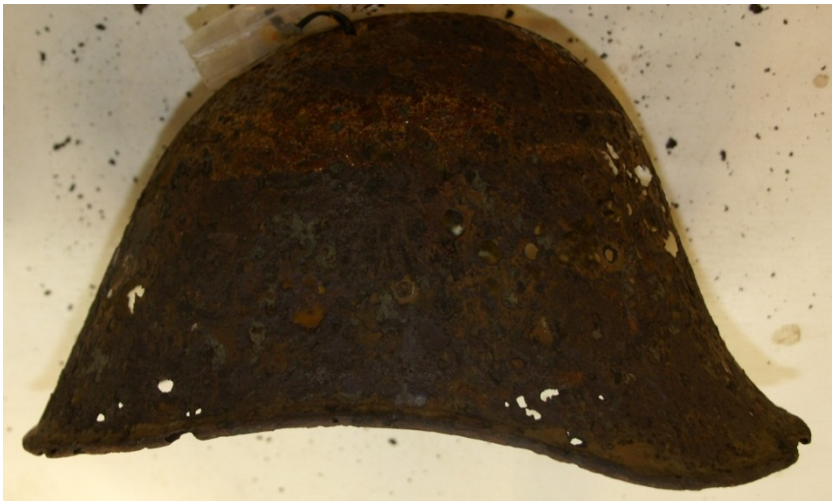

Nederlandse M. 34 helm

Beschrijving

Nederlandse M. 34 helm. Op en in de helmbol zijn resten groene en witte verf aanwezig. Dit laatste zouden kunnen wijzen op een hergebruik. De helmplaat ontbreekt. Het is niet duidelijk of deze is verwijderd voor hergebruik. Een andere mogelijkheid is dat deze door corrosie van de soldeerrand heeft losgelaten.Enkele klinknagels voor de bevestiging van de leren ring van het binnenwerk zijn nog in situ. Dit geldt ook voor de twee bevestigingen van de kinriem. Eén hiervan heeft ook nog de aanzet van de metalen strip waaraan de rechthoekige ring was bevestigd waaraan de leren kinriem zelf was vastgemaakt. De leren ring van het binnenwerk is in enkele fragmenten bewaard, Hierop zijn in de binnenkant, vermoedelijk ter hoogte van het voorhoofd, twee nummers ingeslagen: 598 en rechts hiervan 6126. Het tweede nummer is door drie dwars hierover ingeslagen nullen ongeldig gemaakt. Blijkbaar is de helm tweemaal uitgegeven. Het inslaan van dergelijke nummers in de helm is geen algemeen gebruik. Het zal duiden op een dienst- of wapennummer. Eventueel kan het ook een KMA-cursisten nummer zijn.

Ingeslagen nummers in het binnenwerk

Het is door het ontbreken van stempelingen niet te achterhalen of het een helm is die gemaakt is door de Artillerie Inrichtingen (Hembrug) of door de VerBliFa (Krommenie).

Datering

1935-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.281 (helm 3/3)

Nederlandse KNIL helm

Beschrijving

Het korte en gedrongen model met geringe ‘golf’ in de rand van de zijkanten duidt er op dat dit een Nederlandse model K.N.I.L. helm is. Voor onze troepen in de Oost en West werd een vergelijkbare helm als voor het Veldleger ontworpen, maar van kleinere en lichtere vorm. Het was voorzien van een leren nekflap en compleet gewatteerd binnenwerk om de tropenzon te kunnen weerstaan.
Waarschijnlijk betreft het een tijdens de oorlog bij de VerBliFa aangemaakte helm voor de hulpdiensten, zoals de Luchtbeschermingsdienst (LBD). Hierop is nooit een helmplaat gemonteerd geweest. Sporen van een helmplaat ontbreken daarom op deze helmbol. De resten van zwarte verf bevestigen eveneens dit gebruik.
De helmbol is aan de rechterzijde gescheurd, de scheur mondt uit in een half ovaal gat boven in de helmbol. Het is niet duidelijk of dit een beschadiging is door corrosie of bergen of dat dit een oudere beschadiging, bijvoorbeeld door inslag, is.
Binnen in de bol zijn beide ogen voor het bevestigen van de kinriem nog aanwezig. Het binnenwerk van de tijdens de oorlog geproduceerde helmen van dit type waren van inferieure kwaliteit. Dat is mogelijk de reden dat hiervan niets resteert.

Datering

1940-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.349

Duitse M40 helm

Beschrijving

Duitse M40 helm (*Stahlhelm* 40), gezien de in het staal ingestanste ringen bij de ventilatiegaten. Dit was een maatregel om het productieproces te versimpelen en arbeidstijd en materiaal te besparen ten opzichte van het oudere model (zie hieronder). Op zowel de buiten- als de binnenkant zijn mogelijk verfresten aanwezig. Een kleur hiervan is echter niet te bepalen. Het binnenwerk ontbreekt volledig. Ook de splitpennen hiervan ontbreken. Er zijn geen stempelingen gevonden in de helmbol. De helmbol is iets samengedrukt zodat de vorm afgevlakt lijkt. De rand aan de voorkant is gescheurd.

Datering

1940-1945

Helm, vondstnummer WEEP 11.350

Duitse M35 helm

Beschrijving

Duitse M35 helm (*Stahlhelm* 35), gezien de losse ringen bij de ventilatiegaten. De linker hiervan ontbreekt (zie foto boven). Op zowel de buiten- als de binnenkant zijn resten van donkerblauwe verf aanwezig. Dit kan duiden op een gebruik bij de Luftwaffe. Op het oppervlak is recht onder het rechter ventilatiegat de rand zichtbaar van een transferplaatje in de vorm van een wapenschild. Dit is in het begin van de Tweede Wereldoorlog de gebruikelijke plaats voor de aanduiding van de Duitse nationale kleuren. De zwarte, witte en rode kleur zijn deels bewaard gebleven. Op de andere zijde van de helm is het wapenonderdeel aanwezig. Op de andere zijde lijk zo'n spoor te ontbreken. Echter op de foto van de linkerzijde van de helm voor de conservering lijken hier de punten van de vleugels en het hakenkruis van een Luftwaffe adelaar zichtbaar. Dit zou passen bij de kleur van de helm.

Rechter transferplaatjes op Duitse M35 LW helmen, links de vondst, rechts een vergelijkbaar exemplaar

Binnen in het achterscherm van de helm is een naam ingekrast. Deze is vooralsnog onleesbaar: Dvz/\p. Hiernaast is een stempel ingeslagen: 3859. Dit is een serienummer van de productie. Een tweede stempel is ingeslagen in de binnenkant van het linkerscherm: EF62. Dit staat voor de fabriekscode en de maat van de helmbol. EF duidt op productie door de Emaillierwerke A.G in Fulda,

62 is de maat van de helmomtrek in centimeters. 62 is overigens een kleine maat aangezien het binnenwerk hierin een maat 54-55 geeft.
Het binnenwerk van de helm is niet meer aanwezig. Hiervan resten alleen nog drie splitpennen, in respectievelijk de achterkant en in de beide zijkanten.

Ingekraste naam (links) en het serienummer (rechts)

Datering

1935-1945

Blanke wapens

Sabel, vondstnummer WEEP 11.031

Sabel

Beschrijving

Kling van een sabel. In de doorn is een stempeling aangebracht: W.GR. Waarschijnlijk van de wapenmaker. Er zijn te weinig kenmerken om het sabel op type te duiden. Wel is de uitvoering zwaar genoeg om te veronderstellen dat dit een gebruiks- en geen siersabel is.

Datering

19e of vroeg 20e eeuw

Dolk, vondstnummer WEEP 11.203

Hitler Jugend dolk

Beschrijving

Greep en aanzet van de kling van een Hitler Jugend dolk, of *Fahrtenmesser* (op basis van foto beschreven). De kling is gebroken. Het heft heeft ruitvormig ingesneden bakelieten handgrepen. Vlak voor de stootplaat is nog de leren beschermer aanwezig die tussen de greep en de schede zat ter bescherming van de mond van het laatste. In de greep is het geëmailleerde Hitler Jugend embleem nog aanwezig. Bij het begin van de kling is een stempeling aangebracht: In een cirkel RZM, waarbij de M de onderkant van de cirkel vormt, en de code: M.7/40/38. De Duitsers hingen zeer aan een constant kwaliteit van alle vormen van emblemen, medailles, uniformen, blanke wapens en vele andere zaken. De groei van het leger, en allerlei organisaties gelieerd aan de NSDAP, maakte dat centralisering van de kwaliteitscontrole steeds belangrijker werd. Deze situatie heeft de organisatie van de *Reichszeugmeisterei*, ofwel RZM doen ontstaan. Het had een hoofdkwartier in München en Berlijn.
De code M 7/40/38 geeft aan dat de *Endverarbeiter* 40, de *Gesenkschmiede* Carl August Hartkopf uit Solingen was, het voorwerp in de categorie 7, ofwel messen- en dolkenproducent in de metaalbranche (M) valt, en in 1938 vervaardigd is.
De Hitler Jugend dolk was in de regel een privébezit, en hoorde tot het uniform van de jeugdorganisatie van de NSDAP tussen 1922 en 1945. Er zijn ook gevallen bekend waarbij de dolk als prijs is gegeven bij gunstig afgelegde examens.
Het model van de dolk is gebaseerd op de bajonet voor het Mauser Gewehr 98, het Duitse standaard wapen in de Eerste Wereldoorlog. Alleen is de uitvoering kleiner en kan het niet als een bajonet op een wapen geplaatst worden.
Het is een opmerkelijke vondst, aangezien deze organisatie in Nederland nauwelijks volgelingen had. Slechts een gering aantal jongens van de aan de NSB geschakelde Jeugdstorm traden tot de Hitler Jugend toe. Voorbeelden hiervan zijn de leerlingen van elite-school *die Reichsschule für Jungen* in het Zuid-Limburgse Valkenburg. Verder kunnen zonen van voor de oorlog in Nederland wonende Duitsers tot deze organisatie zijn toegetreden. Ook zijn er Duitse militairen in Nederland geweest die daarvoor actief waren in de Hitler Jugend. Tenslotte is er de *12. SS-Panzer-Division 'Hitlerjugend'*. Hierin vochten enkele tientallen Nederlandse Jeugdstormers mee in het Ardennenoffensief (december 1944).

Datering

1938-1945

Sabel, vondstnummer WEEP 11.204

Sabel

Beschrijving

Punt van de kling van een sabel. Er is een aanzet van een bloedgeul op enige afstand van de punt. Het past niet aan vondstnummer WEEP 11.031 aangezien het een breder blad heeft. Op basis hiervan kan ook verondersteld worden dat dit een gebruiks- en geen siersabel is.19^{e} of vroeg 20^{e} eeuw.

Datering

19^{e} of vroeg 20^{e} eeuw

Kris, vondstnummer WEEP 11.211

Indonesische kris

Beschrijving

Lemmet van een relatief lange Indonesische kris. De rechte vorm duidt op een weergave van de rustende *Naga* (slang). De recht gevormde krissen komen op verschillende eilanden voor, zoals Java, Sumatra en Celebes. Met name op het laatst genoemde eiland komen lange rechte krissen voor. In het metaal zijn niet de zo kenmerkende vormen van damascering te zien. Dit kan betekenen dat het een relatief gewone productie betreft. In de *Gandja* (stootplaat) en in het begin van de *Wilah* (lemmet of kling) zijn elk twee eenvoudige inkepingen aangebracht.

Datering

19e of 20e eeuw

Sabel, vondstnummer WEEP 11.272

Sabel

Beschrijving

(op basis van foto beschreven) Vrijwel complete sabel, inclusief de greep. Het is een M.1813 No.1, het model voor lichte cavalerie. Dit waren de verkenningseenheden van de cavalerie. Dit type sabel is ook door infanterie officieren gedragen, en ook door de officieren van de schutterijen. Het dragen van cavaleriegerelateerde zaken is tot in de 20^{e} eeuw mode gebleven. Een voorbeeld hiervan zijn sporen aan de laarzen van officieren die nooit een paard van nabij zagen.
Dit type sabel is ook in het buitenland gebruikt. Het Duitse leger kende in de Tweede Wereldoorlog nog een dergelijke sabelvorm, maar dan op de uitstulpende stootplaat voorzien van een adelaar met hakenkruis.

Datering

1813-1905

Sabel, vondstnummer WEEP 11.296

Sabel

Beschrijving

Sabel van de Ligte Dragonders uit het eind van de 18e en begin van de 19e eeuw. Alleen de punt van de kling ontbreekt. Van de ijzeren schede resteert nog een deel net voor de stootplaat. Op de kling zijn enkele versieringen aangebracht, mogelijk samenhangend met een geëtst motief. Deze etsing zou er op kunnen wijzen dat dit eerder een wapen van een (onder)officier is geweest, dan van een ‘eenvoudig’ manschap.
In de ijzeren schede zijn nog enkele houtresten aanwezig.

Datering

Eind 18e of begin 19e eeuw

In het vondstnummer is nog een tweede sabelkling aanwezig die niet nader te determineren is.

Sabelkling

Datering

18e tot 20e eeuw

Bajonet, vondstnummer WEEP 11.301

Duitse 98k bajonet

Beschrijving

Duitse bajonet M.1884/98 (Type III) voor de Mauser 98k karabijn. De bajonet is compleet, van de schede resteert alleen het deel direct naast de greep. De bajonet is uitgevoerd met de in 1937 ingevoerde bruin bakelieten handgrepen met zeven schuin gestelde groeven. In de linkerzijde hiervan is in het midden een ruitvormige uitsparing gemaakt. In het gat steken twee koperen bevestigingslippen uit. Hier zal de voormalige eigenaar een embleem hebben aangebracht. Waarschijnlijk betreft het hier een embleem zoals in de greep van een Hitler Jugend dolk verwerkt is (zie ook vondstnummer WEEP 11.203). Deze emblemen kunnen aan de achterkant een bevestiging met koperen lippen hebben. Mogelijk heeft de Duitse militair zo zijn tijd in de jeugdafdeling willen herdenken. Een andere optie is dat het een lid was van de SS Divisie Hitler Jugend.

Uitsparing in de greep van de 98k bajonet en voorbeeld van de achterkant van een Hitler Jugend dolkembleem

Op de schede, waarvan de draaglip voor bevestiging in de bajonetschoen ontbreekt, zijn aan weerszijden stempelingen aangebracht. Op de rechterzijde is dit het wapennummer: 9302. Op de linkerzijde is een regel onleesbare letters waaronder het jaartal van aanmaak: 1939.

Datering

1939-1945

Degen, vondstnummer WEEP 11.314

Gevestplaat van een degen

Beschrijving

Koperen gevestplaat van een (sier)degen.

Datering

17e of vroeg 18e eeuw

Klewang, vondstnummer WEEP 11.338

Indonesische klewang

Beschrijving

(op basis van foto beschreven)Lemmet van een Indonesische klewang, waarschijnlijk afkomstig van Sumatra. Mogelijk betreft het een Atjese Gliwang. Deze kling heeft de typische vorm voor een inlandse klewang met een brede punt en zich verjongende kling richting de greep. Ze komen zowel in een rechte als in een iets gekromde vorm voor. Ze werden doorgaans zonder schede gedragen. Ze werden dan ook niet tussen een riem gedragen, maar vrijwel altijd in de hand, dus klaar om te gebruiken.
Omdat de greep ontbreekt, is niet bekend of het een voor Nederlands gebruik omgebouwd exemplaar betreft. Deze werden uitgevoerd met een gevest van een Nederlandsch-Indische cavaleriesabel M.1875 of M.1846. In 1898 is dit gebruik van de zogenaamde klewang-voormodellen gestaakt met de invoering van de Marechausseesabel dat jaar.

Datering
19^{e} of 20^{e} eeuw

Overige militaria

Koppelslot, vondstnummer WEEP 11.22

Padvinders koppelslot

Beschrijving

Koperen koppelsluiting met ijzeren doorn van een padvindersriem. Het gebruik van koper voor het koppelslot duidt er op dat het een relatief oud exemplaar is. Een datering tussen 1910 en 1950 ligt voor de hand. De Franse lelie of *Fleur-de-Lys* op de ronde knop van deze sluiting is het internationale symbool van de padvinderij.
Eerder is het koppelslot foutief onder de militaire objecten geplaatst. Al is er mogelijk wel een semi-militaire component. In 1941 werd de padvinderij op last van de Duitsers verboden. Veel verkenners hielpen het verzet bij het naderen van het einde van de oorlog, zoals het verzorgen van koeriersdiensten en hulp aan de Binnenlandse Strijdkrachten en het Militair Gezag bij de voedselvoorziening.

Datering

1910-1950

Baretembleem, vondstnummer WEEP 11.308

Nederlands baretembleem

Beschrijving

Nederlands baretembleem van de Garde Fuseliers ‘Prinses Irene’. Een banderol waarin de woorden PRINSES IRENE gedekt door een koninklijke kroon op een gestileerde W (van Wilhelmina). Dit embleem is ingevoerd in 1947. Het betreft een vroege aanmaak, gezien het gebruik van splitpennen voor de bevestiging aan het patje en baret. Doordat dit een zwak punt was waar veel emblemen braken, is dit vervangen door twee gesoldeerde oogjes waardoor een ronde splitpen gestoken werd. De nieuwere typen zijn ca. 1950 in gebruik gekomen.
Het regiment is in januari 1941 in Engeland opgericht als de Koninklijke Nederlandse Brigade ‘Prinses Irene’, vernoemd naar de op dat moment jongste prinses. In augustus 1944 kwam het in Normandië aan land en is vervolgens ingezet bij de bevrijding van Nederland. In 1948 is het tot Garde Regiment verheven. Het regiment bestaat nog steeds.

Datering

1947-1950

Vork, vondstnummer WEEP 11.310

Amerikaanse vork

Beschrijving

Roestvrij stalen vork uit de standaard uitrusting van een Amerikaans militair. De vork werd in een set samen met een lepel en mes meegevoerd in de ransel. Het staat bekend als de bestekset M-1926, naar het jaar van invoering. Het bestek is op de voorzijde gemerkt: U.S. Op de achterzijde staat: een blaadje en de tekst SILCO STAINLESS, van de fabrikant. Dit bestek kon in aparte hoesjes in een vak van de ransel (*haversack* M-1928) worden meegevoerd. Het gat in de greep van de vork (idem het mes en de lepel) diende om het bestek aan de set messtins (*meatcan* M-1942) te bevestigen tijdens het reinigen.
Amerikaanse militairen zijn bij de bevrijding van Nederland alleen actief geweest ten zuiden van de grote rivieren. Dit type bestek is in het Nederlandse leger niet gebruikt, maar wel door het Korps Mariniers.

Datering

1926-1945

Veldfles, vondstnummer WEEP 11.343

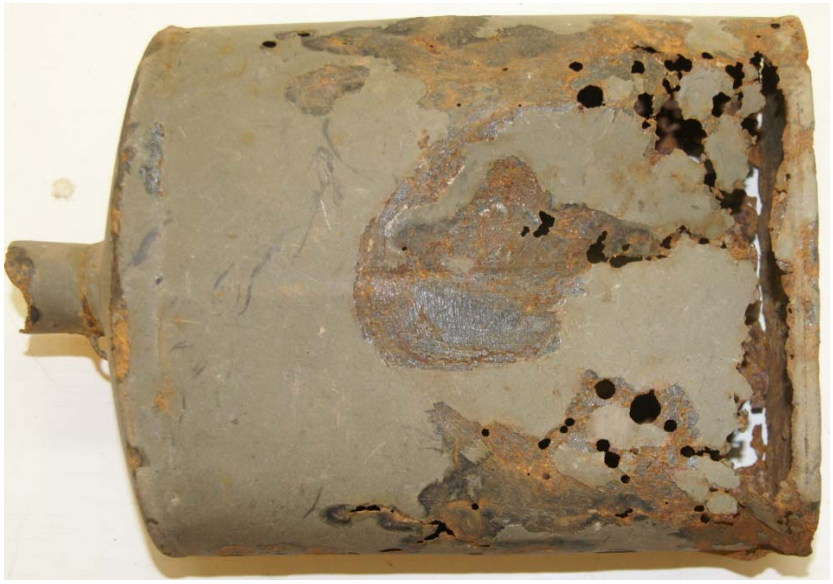

Britse veldfles Pattern 08

Beschrijving

Britse Pattern 08 of Mark VI veldfles, ontwikkeld tussen 1903 en 1908. Het is een bruingroen geëmailleerde ijzeren veldfles. De kurk ontbreekt. Het oogje naast de hals, waar het koord aan vast zat om de kurk niet te verliezen, is wel aanwezig. Er zijn geen stempelingen aanwezig. Zowel de Britten als de Canadezen waren gedurende de Tweede Wereldoorlog met dit type veldfles uitgerust. Ook het Nederlandse leger heeft van 1945 tot 1954 van dit type veldfles gebruik gemaakt. Oorspronkelijk was om de metalen fles een vilten hoes bevestigd. Het geheel werd in een canvas draagstel (*waterbottle carrier 1937 pattern*) aan de koppelriem of een draagriem bevestigd.

Datering

1937-1945

Buiten de Catalogus

Er zijn twee objecten buiten de catalogus gebleven. De eerste vanwege het ontbreken van een vondstnummer, de tweede omdat het een vondst betreft waarvan het zonder machtiging voorhanden hebben niet toegestaan is binnen de Wet Wapens & Munitie.

Nederlandse M34 helm

Nederlandse M.34 helm, nog compleet met helmplaat (op basis van foto beschreven). Bij het aantreffen van de helm bleek het volledige binnenwerk nog intact te zijn, met uitzondering van de kinriem. Datering: 1927-1940.

Duits Walther P38 pistool

Duits P38 pistool, ontworpen door de fabriek Carl Walther en vanaf maart 1938 in gebruik genomen binnen de Duitse krijgsmacht. Het verschoot kaliber 9 mm Parabellum munitie. Het was bedoeld om als vervanging te dienen voor de lastiger te fabriceren Lüger P08. Echter de kwaliteit en populariteit kon het nooit evenaren. Er zijn ca. 1 miljoen pistolen P38 geproduceerd tot 1945.
Op de linkerzijde is het gemerkt P38 en heeft het een nummer dat duidt op het jaar van aanmaak: 43. Het wapen is in ongespannen toestand, en niet meer voorzien van een magazijn. Mogelijk is het ontladen weggeworpen. Datering: 1943-1945.

Bronnen

Angolia, J.R. & A. Schlicht, 1992, *Uniforms & traditions of the German Army 1933-1945*, Vol. 3, San Jose.

Berne, A.J.L.M. van, 2003, *Tenuen, onderscheidingstekens en emblemen van de Koninklijke Landmacht*, Delft.

Carter, A., 1984, *World bayonets, 1800 to the present*, Londen.

Cats, B.C. & C.P. Coenders, 1968, *De wapenemblemen van het Nederlandse leger*, Kedichem.

Davis, B.L., 1992, *British Army uniforms & insignia of World War Two*, Londen.

Dorosh, M.A., 1995, *Canuck, Clothing and equipping the Canadian soldier 1939-1945*, Missoula.

Gander, T. & P. Chamberlain, 1978, *Small arms, artillery and special weapons of the Third Reich*, Londen.

Görlitz, K.B.C. & H.J. Janse, 1974, Het ontstaan van de militaire klewang, *Armamentaria* 9, 67-77.

Joode, K. de, 2007, *De Nederlandse stalen helm 1916-1946*, Amsterdam.

Kiesling, P., z.j., *Bayonets of the world*, Kedichem.

Lewis, K., 1993, *Doughboy to GI, US Army clothing and equipment 1900-1945*, Warley.

Puype, J.P., 1981, *Blanke wapens, Nederlandse slag- en steekwapens sinds 1600*, Lochem.

Puype, J.P. & R.J. de Stürler Boekwijt, 2001, *Klewang, Catalogus van het Legermuseum*, Delft.

Sáiz, A., 2008, *Deutsche Soldaten, Uniforms, equipment & personal items of the German soldier 1939-45*, Newbury.

Smits, F.A.Th., 1997, De helm met de cent, *Armamentaria* 32, 105-112.

Smits, F.J.H.Th., 1975, Nederlandse legerhelmen, *Armamentaria* 10, 33-39.

Talens, M., 2001, *"De ransel op de rug", De uitrustingsstukken van de Nederlandse Soldaat sinds 1813*, Breda.

http://www.leger1939-1940.nl
http://www.german-helmets.com
http://www.quanonline.com/military/military_reference/german/dagger_basics.html

Military Legacy
Dubbeldamseweg Zuid 85
3314 JC Dordrecht
Telefoon 06 – 506 534 32
BTW-nr. NL 190688488B01
KvK-nr. 56926464
RABO 1782 31 479